

OŠ Olge Meglič
Darja Brlek

OHRANIMO ČEBELE

POVZETEK

Čebele nas spremljajo vse življenje. Otrokom so simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge, odrasli občudujemo njihovo učinkovitost, socialni red in gospodarnost ...

Tudi v naši Olgici menimo, da je o vlogi čebel v naravi in njihovem pomenu potrebno ozaveščati že otroke v osnovni šoli. Prav zaradi tega smo učenci 5. razreda, v soboto, 11. 4. 2015, izvedli tehniški dan na temo EKO-DAN: »Ohranimo čebele.«

Čebelarstvo, pomembnost in koristnost čebel in njihove dragocene proizvode nam je zelo nazorno predstavil priznani čebelar g. Silvo Božičko.

Da je na Olgici dišalo po medenjakih pa je poskrbela babica ga. Štefka Arnuš, ki je v kuharski delavnici skupaj z učenci spekla slastne medenjake. Svoje dobrote smo želeli deliti tudi z obiskovalci našega Ptuja, zato smo na Prešernovi ulici postavili stojnico in obiskovalcem ponudili medenjake in medeno vodo za prečiščevanje telesa.

Naš namen je bil ozavestiti obiskovalce o koristnosti čebel, o njihovem pozitivnem učinku na gospodarstvo, kmetijstvo, sadjarstvo in na obstoj življenja na Zemlji. Obiskovalce smo poskusili spodbuditi k ohranjanju te živalske vrste in razvijanju pozitivnega odnosa do nje.

KLJUČNE BESEDE:

Čebela, vloga čebel, koristnost čebel, ozaveščanje.

KAZALO

1 ZGODOVINA ČEBELARSTVA.....	3
2 POMEN ČEBEL	4
3 VARUJMO OKOLJE IN OHRANIMO SLOVENSKO KRANJSKO ČEBELO.....	5
4 NAŠE ZAOBLJUBE ČEBELAM	7
5 VSAKA TRETJA ŽLICA HRANE JE ODVISNA OD ČEBEL	8
6 ČEBELJI PRIDELKI SO ODLIČNA, VARNA IN ZDRAVA PREHRANA	8
7 ZAVEDAMO SE POMENA ČEBEL, ZATO TUDI MI OZAVEŠČAMO	9
8 SKLEP	10
9 LITERATURA.....	11

1 ZGODOVINA ČEBELARSTVA

Ajda cveti.
Pojdi še ti
tja med ozare
na bele poljane...
Boš slišal, kako
čebele pojo
in v srcu ti bo
kot meni lepo ...

Ančka Šumenjak.

Čebelarstvo je v Sloveniji tradicionalna kmetijska dejavnost. Že pred več kot 230 leti je znanje slovenskega podeželskega malega kmeta – čebelarja svetu predstavil Anton Janša (1734–1773), prvi učitelj čebelarstva na cesarskem Dunaju.

Sto let pozneje je območje zaslovelo s svojo čebelo *Apis mellifera carnica*, ki je kmalu postala znana po vsem svetu.

V zadnjih letih se čebelarstvo vztrajno uveljavlja kot enakopravna kmetijska dejavnost. Slovenija si je v predpristopnih pogajanjih za včlanitev v Evropsko unijo zagotovila možnost, da z nacionalno zakonodajo uredi način trženja plemenskega čebeljega materiala in tako uveljavi zaščito avtohtone kranjske sivke.

Čebele so še vedno enakomerno poseljene po celotnem območju Slovenije, s tem pa pripomorejo k ohranjanju ravnovesja v naravi. Z oprraševanjem samoniklih in gojenih rastlin daleč največ prispevajo k pridelavi hrane.

Čebele pa niso pomembne opráševalke le v poljedelstvu, saj se tudi njihovem opráševanju lahko zahvalimo za izjemno biotsko raznovrstnost v naši državi. V Sloveniji živi več kot 22.000 različnih vrst živih organizmov, to pa naš majhen prostor uvršča med naravno najbogatejša območja Evrope. Strokovnjaki tudi dodajajo, da lahko o Sloveniji – tudi zaradi avtohtone kranjske čebele – govorimo kot o evropskem biotskem parku.

2 POMEN ČEBEL

Pogosto ob misli na čebele pomislimo na med in ostale čebelje pridelke, vendar glavni pomen čebelarstva niso čebelji pridelki, temveč oprasevanje rastlin, ki je še kako pomembno za naš obstoj.

Narava je ustvarila sožitje čebel s preko 20.000 rastlinami, zato je najpomembnejše poslanstvo čebeljega rodu oprasevanje različnih rastlin. Oprasevanje omogoča razvoj in obstoj rastlinskih vrst, čebele pa za svoje delo dobijo medicino in cvetni prah, ki je nepogrešljiva hrana za življenje čebeljih družin.

V naravi se oprasevanje izvaja preko posrednikov kot so veter, voda, živali in žuželke. Najpomembnejši oprasevalci rastlin so žuželke, med njimi so na prvem mestu prav čebele.

Pri oprasevanju sadnega drevja čebele oprasijo kar 70–80% cvetov, ta odstotek pa se zaradi vse intenzivnejše kmetijske proizvodnje še povečuje.

Najopaznejša in največkrat dokazana je zato vloga čebel pri oprasevanju jablan, hrušk, breskev, češenj, jago-d itd. Vrednost oprasevanja je po različnih strokovnih virih 15-krat do 30-krat večja, kot je vrednost vseh čebeljih pridelkov skupaj.

V zadnjih letih čebelarji opažajo bolj pogosto odmiranje čebeljih družin, ki je rezultat številnih dejavnikov. Če k temu prištejemo še nekatere pomore in oslabitve čebeljih družin zaradi nepravilne rabe kemijskih sredstev za varstvo rastlin, občutimo nemoč in se zavemo medsebojne odvisnosti.

Zato je pomembno, da je o tej problematiki osveščana širša družbena skupnost, saj k večji ekološki zavesti lahko pripomoremo vsi ljudje.

Čebelam lahko pomagamo s sajenjem in setvijo medovitih rastlin. Medovite rastline najdemo prosto v naravi na travnikih, največkrat so to spominčica, travniška kadulja, nokota, različne vrste grabljišč...

Na poljedelskih poljih uspevajo medovite detelje, ajda, oljna ogrščica, facelija, ki dajejo medicino in cvetni prah, zavarujejo pa tudi njivske površine pred vremenskimi vplivi.

Na domačih vrtovih lahko sadimo različne vrste začimbnic, dišavnic, zdravilnih rastlin kot so meta, žajbelj, sivka, melisa, materina dušica,...

Pomembne za čebele pa so tudi različne drevesne vrste, ki jih najdemo v naših gozdovih. Omenjene vrste so: divja češnja, lipa, lipovec, jesen, maklen, pravi kostanj,...

3 VARUJMO OKOLJE IN OHRANIMO SLOVENSKO KRANJSKO ČEBELO

Premalo se zavedamo resnosti in pomembnosti ohranitve slovenske kranjske čebele, naše kulturne dediščine brez katere si življenja v prihodnosti ne gre predstavljati. Moramo se začeti zavedati, da so čebele prvi indikator, ki nam nakazuje, da se z našim okoljem nekaj dogaja, in da je potrebno ukrepati preden bo prepozno.

Na žalost se v Sloveniji zadnja leta srečujemo z resnimi primeri pomorov čebel, ki so posledica nespametnega delovanja ljudi v okolju. Da do tega ne bi prihajajo, moramo prevzeti odgovornost ohranjanja naše narave kot posamezniki in družbene skupnosti.

Ker se je čebela skozi vsa ta leta prilagajala podnebnim in prašnim razmeram ji moramo v prihodnosti zagotoviti prijazen in čist življenjski prostor. Prav je, da se tega zavedamo vsi in

že danes začnemo skrbeti za ohranjanje našega naravnega okolja ter hkrati naravnega okolja čebele.

Le naše odgovorno ravnanje do naravnega okolja čebele bo poskrbelo, da se bodo čebele ohranile.

Z varovanjem okolja in sajenjem medovitih rastlin skrbimo za ohranitev čebel tudi na naši Olgici.

Čeprav smo mestna šola, nam je uspelo najti kotiček, na katerem že nekaj let uspevajo medovita zdravilna zelišča.

4 NAŠE ZAOBLJUBE ČEBELAM

Po temeljitem proučevanju čebel in njihove koristnosti smo z učenci prišli do naslednjih zaobljub čebelam:

- sadili bomo medonosne rastline in drevesa,
- povečali bomo čebelje paše,
- ne bomo uporabljali fitofarmaceutvskih sredstev,
- vedno, kadar bo možno, bomo pešačili,
- za transport bomo izbirali kolo ali javne prevoze,
- uvajali bomo ekološko pridelavo vrtnin na domačih vrtovih,
- skrbeli bomo za ohranjanje čistega okolja in čistih voda.

Pri delu nam je bila vodilo in hkrati svarilo Einsteinova napoved:

»Ko bo izginila čebela z obličja Zemlje, bo človek preživel le še štiri leta; ko ni več čebel, ni več oprasevanja, ni več rastlin, ni več živali, ni več ljudi ...« (A. Einstein)

5 VSAKA TRETJA ŽLICA HRANE JE ODVISNA OD ČEBEL

Brez hrane ni življenje, saj nam nudi glavni vir življenjske energije. Zelo pomembno je, da v lokalnem okolju pridelamo dovolj hrane za lastne potrebe, saj nam to zagotavlja državno varnost v obdobju ekonomskih kriz, zmanjšuje odvisnost od uvoza hrane, zagotavlja ohranjanje podeželja in delovnih mest na podeželju ter varovanje okolja in ne nazadnje tudi ohranjanje zdravlja prebivalcev zaradi uživanja kakovostnejše hrane.

Lokalno pridelana hrana pride tako rekoč neposredno na naš krožnik in ni izpostavljena dolgim transportnim putem, saj s tem izgublja biološko vrednost. Uživanje domače hrane je neposredno povezano tudi z varovanjem in ohranjanjem okolja.

Premalo se zavedamo, da je vsaka tretja žlica hrane po vsem svetu odvisna od opravevanja čebel in da so čebele v naravi nepogrešljiv člen v verigi pridelave hrane. Zato je Čebelarska zveza Slovenije na Organizacijo združenih narodov naslovila pobudo za razglasitev Svetovnega dneva čebel 20. maja. »V želji, da se globalno zavemo, da so čebele in drugi opravevalci izjemnega pomena za celotno prehransko verigo, za izkoreninjenje lakote in podhranjenosti ter zagotavljanje prehranske varnosti in trajnostnega kmetijstva,« piše v pobudi.

Na Olgici upamo, da bo Čebelarski zvezi uspelo in bo 20. maj postal Svetovni dan čebel..

6 ČEBELJI PRIDELKI SO ODLIČNA, VARNA IN ZDRAVA PREHRANA

Čebele nam poleg tega, da so nepogrešljive opravevalke, dajejo tudi čebelje pridelke, ki nam v hitrem tempu življenja pomagajo krepiti in ohranjati naše zdravje. V »knjigi življenja« starih Indijancev je bilo zapisano, da se življenjska doba podaljšuje, če vsakodnevno v svojo prehrano vključujete med in mleko.

Čebelji pridelki so med, matični mleček, cvetni prah, propolis, vosek in čebelji strup. Izmed vseh naštetih je najbolj poznan ravno med.

Tudi mi smo med z veseljem dodali k testu; nastali so slastni medenjaki. Ker smo predvidevali, da bodo boljši iz rok kuharice, smo k sodelovanju povabili babico naše učenke. Ker je bilo spečenega veliko, smo medenjake in recepte zanje ponudili mimoidočim in obiskovalcem na stojnici pred šolo.

7 ZAVEDAMO SE POMENA ČEBEL, ZATO TUDI MI OZAVEŠČAMO

Čebela je ogrožena. Skrajni čas je za ukrepanje. In mi smo ukrepali.

Ker brez čebel ni življenja, moramo zanje poskrbeti. Naša skupna naloga je, da z odgovornim ravnanjem do naravnega okolja čebelam pomagamo in poskrbimo za njihovo ohranitev.

Del odgovornosti smo prevzeli Olgičarji, saj smo zgornje besede prenesli na vse, ki so nas 11. 4. 2015 obiskali na stojnici.

Za je bilo vzdušje še bolj veselo in praznično so poskrbele flautistke, ki so zaigrale Čebelarja.

8 SKLEP

Čebele so živa bitja, ki poskrbijo za hrano in naše zdravje, v naravi pa vplivajo na ravnovesje. Ljudje dandanes napačno ravnamo z okoljem, kar vpliva tudi na življenje čebel. Dejanja, ki škodujejo čebelarstvu, so škropljenje, onesnaževanje pitnih izvirov vode in napredek tehnologije. Čebelarstvu začenjajo primanjkovati cvetice za nabiranje cvetnega prahu, prav tako pa tudi na splošno življenjskega prostora.

Zaščiteni slovenski čebelarji bo treba v prihodnosti predvsem zagotoviti prijazen življenjski prostor s pitno vodo, medovitimi rastlinami in zaščito pred škropivi in drugimi škodljivci.

Zakoni, ki veljajo v čebeljih družinah, so lahko zgled za vse nas. Spoštovanje, pripadnost, odgovornost do lastnih in skupnih nalog so temelji za njihovo preživetje. In so temelji za preživetje narave. Prej ko bomo to spoznali tudi ljudje, večja je možnost, da rešimo ta naš svet.

Človekovo spoštovanje do čebel povedo besede ob koncu čebeljega življenja: Čebele ne poginejo, ampak umrejo. Zato: »Ohranimo čebelice!«

9 LITERATURA

Babnik, J., (1958): Med – hrana, zdravilo. Ljubljana: Kmečka knjiga.

Bukovec, A. in sodelavci, (1955) Sodobno Sodobno čebelarstvo, 1. del. Ljubljana: Zveza čebelarских društev Slovenije, Ljubljana.

Skupina avtorjev, (2011): Brez čebel ni življenja: posadi rožo za čebelo. Brdo pri Lukovici: Čebelarška zveza Slovenije.

w.ohbhttp://www.ohranimo-cebele.si/

<http://www.czs.si/Files/promocija38.pdf>

<http://www.svet-je-lep.com/narava-ekologija/ohranimo-cebele/>

<http://www.primorske.si/Novice/Slovenija/Slovenski-cebelarji-pozivajo-svet-Skrbimo-za-cebel>

<http://int.search.tb.ask.com/search/AJimage.jhtml?&p2=^AGL^xdm058^YYA^si&n=781b3ef7&ss=sub&st=hp&ptb=FE12D234-8E8A-4BB0-B085-4B>

<http://www.mojaobcina.si/vojniki/novice/obvestila/ostalo/radi-imamo-naravo.html>

<http://www.viva.si/Novice/13327/Vsaka-tretja-%C5%BElica-hrane-je-odvisna-od-%C4%8Debel>

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/okroznice/vrtci/Tradicionalni_slovenski_zajtrk_21_9_11_Priloga.pdf

<https://www.youtube.com/watch?v=768EbC9-cII>

<http://www.bodiekko.si/medena-voda>